

10. Красіловська З. В. Становлення інституту медіації в системі публічного управління: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. наук держ. упр. Одеса, 2017. 221 с.

References

1. Davyidenko, D.L. (2004). Iz istorii primiritelnykh protsedur v Zapadnoy Evropei SShA [From the history of conciliation procedures in Western Europe and the United States]. *Vestnik Vysshego Arbitrazhnogo Suda Rossiyskoy Federatsii: ofitsialnoe ezheemesyachnoe pechatnoe izdanie Vysshego Arbitrazhnogo Suda RF – Vestnyk Vysshego Arbytrazhnogo Suda Rossyiskoi Federatsyy: ofytsyalnoe ezheemesyachnoe pechatnoe yzdanye Vysshego Arbytrazhnogo Suda*, 1, 163-176 [in Russian].
2. Karpenko, R. (2020). Istorychni peredumovy vprovadzhenia mediatsii v Ukraini ta inshykh derzhavakh [Historical preconditions for the introduction of mediation in Ukraine and other countries]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i parvo*, 4 [in Ukrainian].
3. Davyidenko, D. L. (2010). Primiritelnyie protseduryi i arbitrazh v Drevney Gretsii [Conciliation and Arbitration in Ancient Greece]. *Treteyskiy sud – Treteyskiy sud*, 5, 161–168 [in Ukrainian].
4. Berman, G. Dzh. (1998). *Zapadnaya traditsiya prava: epoha formirovaniya [The Trap of the Tradition of Law: The Age of Formation]*. Per. s angl. 2-e izd. Moskva [in Ukrainian].
5. *Saksonskoe zertsalo. Pamyatnik, kommentarii, issledovaniya [Saxon mirror. Monument, commentary, research]* (1985) / pod red. V. M. Koretskogo. Moskva, [in Ukrainian].
6. Lyuis, R.U. (2009). *Florentsiya: istoriya goroda [Florence: history of the city]* / Per. s angl. V. Kapustinoy. Moskva [in Russian].
7. Nestor, N.V. (2010). Pravo verehulivannia prymyrennia: istorychnyi pohliad [Legal regulation of reconciliation: a historical view]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo: nauk.-vyrob. Zhurn – Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo: nauk.-vyrob. zhurn. Zaporizhzhia*, 2, 165-168 [in Ukrainian].
8. Schavelov, A. S. (2007). *Protsedura sezdaknyazey. Vostochnaya Evropa v drevnosti i srednevekovye: politicheskie institutyi iverhovnaya vlast [Procedure for the Congress of Princes. Eastern Europe in Antiquity and the Middle Ages: Political Institutions and Sovereignty]*. Moskva: Institut vseobschey istorii RAN [in Russian].
9. *Statuty Velykohokniazivstva Lytovskoho [Statutes of the Grand Duchy of Lithuania]: u 3 t.; za red.. S. Kivalova, P. Muzychenka, A. Pankova. Odesa: Yuryd. l-ra, 2004. T. III. Kn. 2. Statut Velykoho kniazivstva Lytovskoho 1588 roku* [in Ukrainian].
10. Krasilovska, Z. V. (2017). *Stanovlennia instytutu mediatsii v systemi publichno houpravlinnia: teoretyko-pravoviy aspekt [Formation of the institute of mediation in the system of public administration: theoretical and legal aspect]: dys. ... kand. naukderzh. upr. Odesa* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.02.2021.

2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

DOI: 10.35774/app2021.01.033
УДК 342.9

Мар'яна Вербіцька,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5011-7958>

Михайло Гнатів,
студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ПОВОДЖЕННЯМ ІЗ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ В УКРАЇНІ

Досліджено особливості поведження із зброєю згідно з чинним кримінальним та адміністративним законодавством. Особлива увага приділяється характеристиці відповідальності за поведження із зброєю згідно з чинним законодавством. Висвітлюються основні проблеми, пов'язані із розумінням природи та застосування зброї в адміністративному судочинстві. Акцентовано на актуальності теми в сьогоденні.

Ключові слова: адміністративне судочинство, зброя, вогнепальна зброя, реєстрація зброї, використання зброї, боєприпаси.

Вербицкая М., Гнатив М.
Некоторые аспекты юридической ответственности за правонарушения, связанные с незаконным обращением с огнестрельным оружием в Украине

Статья посвящена особенностям обращения с оружием согласно действующего уголовного и административного законодательства. Особое внимание уделяется характеристике ответственности за обращение с оружием согласно действующему законодательству. Освещаются основные проблемы, связанные

© Мар'яна Вербіцька, Михайло Гнатів, 2021

с пониманием природы и применения оружия в административном судопроизводстве. Акцентируется внимание на актуальность данной темы в настоящем.

Ключевые слова: административное судопроизводство, оружие, огнестрельное оружие, регистрация оружия, использование оружия, боеприпасы.

Verbitska M., Hnativ M.

Some aspects of legal liability for offenses related to illegal handling of firearms in Ukraine

The article is devoted to the peculiarities of handling weapons in accordance with current criminal and administrative legislation. Special attention is paid to the characteristics of responsibility for handling weapons in accordance with current legislation. The main problems related to understanding the nature and use of weapons in administrative proceedings are highlighted. Attention is focused on the relevance of this topic in the present.

Keywords: administrative proceedings, weapons, firearms, registration of weapons, use of weapons, ammunition.

Постановка проблеми. Враховуючи технічний прогрес та розвиток сучасного суспільства, а також останні події в державі у зв'язку з військовим конфліктом на Сході України та значно частішими злочинами, пов'язаними із застосуванням вогнепальної зброї, вважаємо однією з найбільш актуальних проблем вітчизняного сьогодення саме проблему використання, зберігання та реалізації зброї.

Водночас зброю різних видів можна використовувати для самозахисту, мисливства, спортивного змагання і т. д. Відповідно до статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови, що він пройшов відповідну спеціальну підготовку. Діяльність представників правоохоронних органів спрямована на захист прав, свобод та законних інтересів громадян України, у результаті чого громадяни отримують сприятливе підґрунтя для виконання своїх обов'язків.

На сучасному етапі розвитку законодавства в Україні правова регламентація прав та обов'язків, пов'язаних із використанням, зберіганням та реалізацією зброї, є недосконалою, правові норми суперечливі, щодо окремих питань взагалі існують прогалини тощо. На сьогодні немає зведеного базового законодавчого акта у сфері врегулювання суспільних відносин, пов'язаних зі зброєю. Відтак на розгляд Верховної Ради України у серпні 2019 р. був винесений законопроект про зброю, а у вересні цього самого року – законопроект про обіг зброї. Така активність законодавця у цій сфері свідчить про те, що є проблеми щодо регулювання обігу зброї, її використання та притягнення до відповідальності за правопорушення, пов'язані із зброєю.

Незважаючи на це, законодавча база, як і сама вогнепальна зброя, мають використовуватися насамперед для захисту населення. І на сьогодні, і протягом багатьох епох зброю використовували як засіб жорстокого примусу, безвідмовної маніпуляції, виконання протиправних дій для особистих потреб тощо. Часто зброя була засобом для розвитку злочинності, адже найбільш глобальними проблемами світу, як і самої України, є такі: торгівля наркотиками, зброєю та людьми.

Згідно зі ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Суперечливість у підходах щодо регламентації правовідносин, пов'язаних із придбанням, носінням та використанням зброї, провокує вчинення правопорушень у цій сфері та створює загрозу безпечному співіснуванню громадян України і реалізації їхніх невід'ємних конституційних прав.

Відповідальність за правопорушення, пов'язані з вогнепальною зброєю, передбачена як у Кримінальному кодексі України (далі КК України), так і в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). КК України, наприклад, за незаконне поводження зі зброєю визначає доволі суворе покарання – обмеження волі або позбавлення волі. Призначення покарання за такі кримінальні правопорушення – це та площина, у якій тривалий час дискутують науковці, вона потребує глибокого теоретичного дослідження, оскільки судова практика виявила багатоманітність підходів суду до визначення міри покарання. Таким чином, резюмуємо, що дослідження юридичної відповідальності за правопорушення, пов'язані з використанням зброї, є актуальним та важливим науковим поступом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Юридичні особливості використання зброї в галузі кримінального права досліджували: С. Гришак, В. Лень, П. Мітрухов, серед адміністративістів, які займалися питаннями адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з використанням зброї, варто виокремити О. Мердову, В. Прокопенка, К. Чишка тощо.

Мета статті – розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані з використанням вогнепальної зброї, та узагальнення підходів щодо визначення міри покарання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом багатьох років тривала тенденція щодо використання зброї з різною метою. Її застосовували насамперед державні служби для зберігання громадського порядку, а також у спорті як для вистрілу під час марафонів, так і в біатлоні. Також зброю носили для самозахисту, сьогодні це дозволено у багатьох країнах світу. Але із посиленням різноманіття застосування зброї збільшується її використання для злочинних цілей. Саме тому в КК України та КУпАП, з метою застереження громадян і справедливого покарання злочинців, є попередження щодо неправомірного використання зброї.

Проте сьогодні незаконний обіг зброї в Україні зростає стрімкими темпами. Згідно з оцінками Української асоціації власників зброї, на початок 2014 р. в протиправному володінні українців було приблизно 4 млн нелегальних одиниць вогнепальної зброї. З дня початку неоголошеної війни на Сході України ця кількість збільшилась як мінімум на декілька сотень тисяч одиниць. Бойовики терористичних організацій ДНР та ЛНР систематично грабують склади озброєння, захоплюють військові частини, підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, завозять зброю під прикриттям гуманітарної допомоги з Російської Федерації [1].

Насамперед варто проаналізувати, що містить дефінітивна конструкція «зброя», адже тлумачення вказаного поняття безпосередньо впливає на кваліфікацію правопорушень, пов'язаних із нею, а відтак і на ефективність судової діяльності щодо притягнення до відповідальності за такі правопорушення.

Чіткого визначення цього поняття немає. Відповідно до КК України, зокрема частини 5 ст. 36 («Необхідна оборона»), використання зброї в межах самооборони, для захисту житла або честі й гідності як своєї, так і громадян не є перевищенням меж самооборони. Також згідно з п. 1 ст. 294 КК України («Масові заворушення») зброя у такому випадку – це своєрідний важіль впливу на громадський порядок, честь і гідність громадян, життя та здоров'я особи, власність тощо. Тобто КК України передбачає можливість використання зброї в межах закону з превентивною чи іншою законною метою.

Натомість КУпАП оперує іншими дефінітивними конструкціями щодо зброї. Наприклад, у ст. 29 КУпАП («Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення») йдеться про те, що зброя може бути основним джерелом існування, що характеризується як мисливство. Інший приклад – ст. 191 КУпАП («Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів»), яка містить імперативну вказівку про те, що зброя має бути офіційно зареєстрована, адже це небезпечна річ.

Таким чином, згідно з КК України зброя є засобом самооборони і будь-яке її застосування характеризується лише прямим умислом, а відповідно до КУпАП зброя – це один із засобів існування та праці і в такому разі її використання характеризується не лише прямим, а й непрямим умислом.

Ці обидва кодекси об'єднують розуміння того, що за будь-яких обставин зброя, незалежно від її виду, несе небезпеку і за її неправомірне використання передбачена відповідальність і покарання.

Ми зосередили свою увагу на вогнепальній зброї, оскільки високий рівень криміналізації населення України сьогодні та спрощений доступ до вогнепальної зброї, що зумовлено військовим конфліктом з Російською Федерацією на Сході України, створили підґрунтя для суттєвого збільшення кількості правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом та застосуванням вогнепальної зброї.

В Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для вистрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженій Наказом МВС України від 21.08.98 № 622, вогнепальною вважається зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння металевих заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані (п. 8.2).

Ст. 1 проекту регуляторного закону про зброю містить визначення основоположних понять. Зокрема, дещо іншим є трактування вогнепальної зброї: це переносна ствольна зброя, яка спричиняє направлений постріл металевих частин боеприпасу за рахунок енергії вибухової речовини, за винятком старовинної дульнозарядної вогнепальної зброї або її моделей [2]. Зазначимо, що газові пістолети (револьвери) не належать до вогнепальної зброї.

Натомість у проекті закону про обіг зброї вогнепальна зброя визначається як ствольна зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух за рахунок енергії, що утворюється в процесі згоряння порохового металевих заряду чи спеціальних горючих сумішей, та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані. Достатньою для ураження цілі є кінетична енергія, величина якої на відстані одного метра від дульного зрізу зброї має бути рівна чи більша за 0,5 Дж/мм² [3].

Вважаємо, що обидва законопроекти потрібно приймати одночасно, вони мають доповнювати один іншого і не мають містити колізійних норм. Крім того, на наш погляд, немає змісту обтяжувати їх визначеннями термінів, достатньо, аби дефінітивний апарат був визначений у регуляторному законі про зброю, а в законі про обіг зброї уже мають міститися конкретні правила, спрямовані на регламентацію саме такого обігу залежно від виду зброї.

Вищевказана Інструкція містить правила про порядок видачі дозволів на отримання зброї. Зокрема, на законних підставах всі українці можуть володіти тільки гладкоствольною мисливською (з 21 року), нарізною мисливською (з 25-річного віку) та травматичною і пневматичною зброєю (з 18 років).

Спеціальними нормами регулюється не лише дозвіл на видачу вогнепальної зброї, а й її зберігання. Так, зброя повинна зберігатися у металевих шафах (сейфах), стінки яких мають бути завтовшки не менше 3 мм з внутрішніми замками (не менше двох). Дверці шаф для міцності укріплюються металевими накладками або косинцями. На дверцях шафи з внутрішнього боку має бути опис зброї, основних частин зброї, бойових припасів, пристроїв та патронів до них за номерами (п. 11.7 Інструкції).

Одним із найважливіших чинників є те, що вогнепальна зброя та припаси повинні зберігатися за місцем реєстрації. Якщо зброя була перенесена в інше місце або продана, про це потрібно повідомити органи Національної поліції у відповідний строк. В іншому разі особа притягуватиметься до адміністративної відповідальності.

Згідно з п. 7.7 Інструкції перевірка умов зберігання вказаної зброї проводиться у присутності двох людей, що не є співробітниками органів Національної поліції, за згодою чи вимогою власника або на вимогу особи, яка співволодіє зброєю. Після проведення перевірки складається протокол за згодою власника або без згоди (у випадку виявлення порушень щодо зберігання). Після цього представник органів Національної поліції виносить припис про усунення виявлених порушень під підпис власника і надає тридцятиденний строк для їх усунення. Після усунення порушень власник повинен у письмовій формі повідомити посадову особу про усунення цих порушень. Крім того, власник притягається до адміністративної відповідальності відповідно до ст. 190, 191, 192 КУпАП [4].

Носіння вогнепальної зброї має бути безпечним, тому власник зброї носить її у спеціальній кобурі, чохлах, кейсі або в інших речах, що унеможлиблює доступ сторонніх осіб до зброї та запобігає втраті зброї. Натомість забороняється носіння вогнепальної зброї в готовій позиції до стрільби [4].

Вогнепальна зброя може використовуватися для захисту, у спортивних змаганнях, у мисливстві за професійною необхідністю і т. п.

Відповідно до проекту закону «Про обіг зброї» у випадку використання цивільної зброї особа має право використовувати її для захисту себе та інших осіб від кримінального правопорушення, для захисту свого майна або майна інших осіб, або для затримання особи, яка переслідується, а ще для захисту від тварин, що нападають.

Відповідно до того самого проекту закону особа може застосувати зброю за потреби або дістати її, якщо вважатиме, що така необхідність виникне. Після застосування зброї необхідно переконатися, що загрози для життя і здоров'я більше немає, і викликати на місце події швидку допомогу та Національну поліцію для фіксації інциденту.

Особа, яка правомірно застосувала зброю, не підлягає адміністративній чи кримінальній відповідальності та не зобов'язана відшкодувати збитки (моральні та / або матеріальні), які вона завдала внаслідок застосування зброї. Обов'язок щодо компенсування шкоди, завданої внаслідок правомірного застосування зброї, покладається на особу (осіб), яка вчинила протиправні дії, що призвели до застосування зброї, чи на спадкоємців таких осіб, у межах вартості їхніх часток успадкованого від правопорушника майна. Це правило впливає із презумпцій кримінального та цивільного права, однак у випадку прийняття законопроекту про зброю воно буде закріплене законодавчо, оскільки вписане у ньому.

За протиправне поводження зі зброєю може настати як кримінальна відповідальність, так і адміністративна.

Розгляньмо окремі аспекти відповідальності, передбаченої ст. 263 КК України «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами», ст. 264 КК України «Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів» та ст. 174 КУпАП «Стрільба з вогнепальної, холодної металеві чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії в населених пунктах і в невідведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку», ст. 190 КУпАП «Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї».

Насамперед у зв'язку з вищеописаною проблемою щодо правової регламентації суспільних відносин, пов'язаних з вогнепальною зброєю, варто зазначити, що Велика Палата Верховного Суду припинила тривалі дискусії серед правників щодо можливості притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 263, 263-1, 264 КК України, висловивши позицію у постанові від 03 липня 2019 р, № 288/1158/16-к, що під «передбаченим законом дозволом» на поводження зі зброєю у розумінні ст. 263 КК варто вважати дозвіл, що може бути встановлений будь-яким нормативно-правовим актом, у тому числі підзаконним [5].

Йшлося про те, що законом досі не визначені дозвільні правила щодо поводження з вогнепальною зброєю, вони містяться у підзаконному нормативному акті.

Ми погоджуємося з таким баченням Верховного Суду, хоча воно суперечить думці багатьох науковців з огляду на те, що поняття «закон» у практиці Європейського суду з прав людини значно ширше від розуміння законодавчого акта. Так, згідно з практикою ЄСПЛ, закон може містити і підзаконні нормативні акти, і навіть за певних обставин сталу судову практику, якщо така практика за законом чи в силу традиції є обов'язковою (див., зокрема, *mutatismutandis* п. 93 рішення ЄСПЛ від 18 червня 1971 р. у справі «Де Вільде, Оомс та Версип проти Бельгії», п. 88 рішення ЄСПЛ від 10 листопада 2005 р. у справі «Лейла Сахін проти Туреччини»).

Крім того, розглядаючи вказані категорії справ, суди також послуговуються Постановою Верховного Суду України № 3 від 26.04.2002 року «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами», у п. 2 якої також зазначено, що при вирішенні питання, чи є незаконними дії, пов'язані зі зброєю, судам необхідно керуватися Положенням про дозвільну систему, Інструкцією... та іншими нормативними актами.

Отже, яким чином слід розмежовувати межі кримінальної та адміністративної відповідальності, наприклад, за порушення правил щодо придбання та зберігання вогнепальної зброї, адже об'єкт в обох випадках – громадська безпека в частині забезпечення від порушення правил обороту (користування населенням) вогнепальної і холодної зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, а суб'єкт загальний (відповідальність настає з 16 років).

Об'єктивна сторона охоплює придбання – дії, які полягають у платному чи безоплатному набутті відповідних предметів будь-яким способом (крім вказаних у ст. 262 КК України) – купівлі, обміну, одержання як плати за виконану роботу чи надані послуги, привласнення знайденого одержання в подарунок чи як відшкодування боргу тощо; зберігання дії, пов'язані з володінням незалежно від його тривалості вказаними предметами, які знаходяться не при винній особі, а у вибраному і відомому їй місці. Такі придбання та зберігання є незаконними, тобто здійснюються без відповідного дозволу. Об'єктивна сторона завжди характеризується умислом під час вчинення злочину, а під час вчинення адміністративного правопорушення – умислом або необережністю.

Різниця у тому, що в КУпАП йдеться про порушення правил поводження з вогнепальною мисливською зброєю (ст. 190,191), нагородною (191), а в КК України передбачена відповідальність за незаконне поводження зі всіма іншими видами вогнепальної зброї. Тобто кримінальна відповідальність передбачається лише за зброєю другої, третьої та четвертої категорії (за класифікацією законопроекту про зброю), а адміністративна відповідальність передбачена лише за зброєю першої категорії, адже вона не має смертельного характеру, якщо її використовувати правильно.

Крім того, варто зауважити, що дуже часто вчинення злочину з використанням зброї, бойових припасів чи вибухових речовин, що перебували у незаконному володінні винної особи, утворює сукупність злочинів і кваліфікується за ст. 263 КК і статтею КК, яка передбачає відповідальність за вчинений злочин (крім бандитизму – ст. 257 КК, оскільки озброєність банди є кваліфікаційною ознакою злочину). Це, зокрема, ст. 115 КК України «Умисне вбивство» або ст. 187 «Розбій» тощо.

Кримінальна відповідальність за недбале зберігання вогнепальної зброї може наставати лише у випадку, якщо це спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки, а отже, такий злочин завжди буде в сукупності з іншим тяжким злочином.

Яскравим прикладом неоднозначності кваліфікації за правопорушення, пов'язані з незаконним поводженням із вогнепальною зброєю, є сумнозвісна справа, яка сколихнула всю Україну, коли 03 червня 2019 р. у Переяславі-Хмельницькому поліцейські Переяслав-Хмельницького відділку поліції в Київській області стріляли по металевих бляшанках з рушниці з патроном Флобера, яку можна придбати без дозволу, у вільний від роботи час у стані алкогольного сп'яніння. У результаті їхніх дій випадково був вбитий п'ятирічний Кирило Тлялов. У хлопчика виявили кульове поранення, яке спричинило перелом кісток черепа та пошкодження головного мозку [6].

Спершу у Державному бюро розслідувань повідомляли, що підозри поліцейським вручили за вчинення замаху на умисне вбивство малолітньої дитини (ст. 208 КПК України). Пізніше статтю змінили на необережне тяжке тілесне ушкодження (ч. 2, ст. 28, ст. 128 КК України). Потім підозру доповнили статтею за хуліганство із застосуванням вогнепальної зброї (ч. 4 ст. 296 КК України). Після того, як стало відомо, що Кирило помер у лікарні, прокуратура Київської області перекваліфікувала справу на умисне вбивство (п. 2, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України), а також залишила звинувачення у хуліганстві.

5 листопада 2019 р. Державне бюро розслідувань змінило основну кваліфікацію злочину. Четверо осіб, як і до цього, підозрюються у хуліганстві (ч. 4 ст. 296 КК України) та незаконному носінні та зберіганні вогнепальної зброї (ч. 1 ст. 263 КК України). Та як відомо, лише одному з поліцейських оголосили підозру у необережному вбивстві (ч. 1 ст. 119 КК України), а не в умисному, як було до цього. 6 грудня Державне бюро розслідувань оголосило про завершення досудового розслідування. За кілька тижнів прокуратура передала справу до суду [7].

Завдяки медійній і громадській підтримці справа доведена до суду із обвинувальним актом, проте були вагомими підстави побоюватися, що вказані правопорушники притягуватимуться лише до адміністративної відповідальності відповідно до ст. 174 КУпАП «Стрільба з вогнепальної, холодної металеві чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку», яка передбачає покарання накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії і бойових припасів.

На цьому етапі важливо, якою буде позиція суду щодо вироку, у тому числі з точки зору проведення нашого наукового дослідження.

Висновки. Підводячи підсумки нашого дослідження варто наголосити на тому, що ми переконані, що поступ законодавця у бік більш чіткого правового врегулювання правовідносин та відповідальності за правопорушення, пов'язаних зі зброєю, є дуже позитивною тенденцією. Проте два основні законопроекти «Про зброю» та «Про обіг зброї» мають бути досконально узгоджені між собою, не дублювати один одного, тим більше не суперечити один одному в окремих нормах, а тоді вже прийняті найближчим часом. Після цього потрібно удосконалити усе чинне законодавство у цій сфері відповідно до цих законів.

Крім того, ми вважаємо доцільним посилення кримінальної відповідальності за злочини, пов'язані зі зброєю, яке відбулося в 2012 р. У березні 2018 р. був зареєстрований законопроект № 8203 «Про внесення змін до ст. 263 Кримінального кодексу України (щодо посилення відповідальності за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами)», яким запропоновано передбачити відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк не від трьох до семи років, а від шести до десяти років. Тобто пропонується передбачити ще суворіше покарання за такі злочини. На наш погляд, такі зміни є на часі.

Щодо адміністративної відповідальності за досліджувані правопорушення, то, на жаль, часто високий професіоналізм представників поліції призводить до неправильного оформлення адміністративних матеріалів, унаслідок чого суди не можуть притягнути до відповідальності правопорушників.

Список використаних джерел

1. Бураченко А. М., Черниш Р. Ф. Проблеми нормативно-правової регламентації права на вільний доступ до вогнепальної зброї. *Вісник Запорізького національного університету*. Юридичні науки. 2015. Вип. № 1 (I). С. 75–81.

2. Проект закону «Про зброю» від 02.09.2019 № 1222. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/J100310A.html (дата звернення 12.11.2020).
3. Проект закону «Про обіг зброї» від 20.09.2019 № 1222-1. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/J100522A.html (дата звернення 12.11.2020).
4. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної охолощеної зброї, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : Наказ від 21.08.1998 № 622. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98> (дата звернення 15.11.2020).
5. Постанова від 03.07.2019 № 288/1158/16-к, 13-28к19. Верховний Суд. Велика Палата. Офіційний вебпортал. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/c009102?an=2> (дата звернення 18.11.2020).
6. Торбіч В. Чому поліцейський, який вбив 5-річного хлопчика, може законно уникнути відповідальності? 05.06.2019. ДП «Четверта влада». URL: <https://4vlada.com/chomu-politsejskyj-yakyj-vbyv-5-richnogo-hlopchyka-mozhe-zakonno-unyknyty-vidpovidalnosti> (дата звернення 19.11.2020).
7. Справа Кирила Тлялова: як розслідували вбивство п'ятирічного хлопчика. 31.01.2020. URL: https://lb.ua/society/2020/01/31/448610_sprava_kirila_tlyavova_yak.html. (дата звернення 12.11.2020).

References

1. Burjachenko, A.M., Chernysh, R.F. (2015). Problemy normatyvno-pravovoji rehlyamentaciji prava na vilnyj dostup do vognepalnoj zbroji [Problems of legal regulation of the right to free access to firearms]. *Visnyk Zaporizkogo nacionalnogho universytetu – Bulletin of Zaporozhye national University, 1 (I)*. 75-81 [in Ukrainian].
2. *Proekt zakonu «Pro zbroju» vid 02 veresnja 2019, No 1222 [Draft law «On weapons» dated September 02, 2019, No. 1222]. (2019, September 02)*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/J100310A.html [in Ukrainian].
3. *Proekt zakonu «Pro obigh zbroji» vid 20 veresnja 2019, No 1222-1 [Draft law «On the turnover of weapons» dated September 20, 2019, No. 1222-1]. (2019, September 20)*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/J100522A.html [in Ukrainian].
4. *Pro zatverdzhennja Instrukciji pro porjadok vygotovlennja, prydbannja, zberighannja, obliku, perevezennja ta vykorystannja vognepalnoj, pnevmatychnoj, kholodnoj okholoshhenoj zbroji, prystroji vvitichyznanogho vyrobnyctva dlja vidstrilu patroniv, sporjadzhennykh ghumovymy chy analoghichnymy za svojimy vlastyvostjamy metaljnymy snarjadamy nesmeretlnoj diji, ta patroniv do nykh, a takozh bojeprypasiv do zbroji, osnovnykh chastyn zbroji ta vybukhovyykh materialiv: Nakaz vid 21 serpnia 1998, No 622 [About the approval of the Instruction on the procedure for manufacturing, purchasing, storing, accounting, transporting and using firearms, pneumatic, cold and cold-cleaned weapons, the device of domestic production for shooting cartridges equipped with rubber or similar non-lethal projectiles for their properties, and cartridges for them, as well as ammunition for weapons, the main parts of weapons and explosive materials: Order of August 21, 1998 No. 622]. (1998, August 21)*. Verkhovna Rada of Ukraine, The official web portal. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>. [in Ukrainian].
5. *Postanova vid 03 lypnja 2019 №288/1158/16-k, 13-28ks19 [Resolution of July 03, 2019 no. 288/1158/16-K, 13-28x19]. (2019, July 03)*. Supreme Court. Grand Chamber. Official web portal. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/c009102?an=2> [in Ukrainian].
6. Torbich, V. (2019). *Chomu policejskyj, jakyj vbyv 5-richnoghokhlopchyka, mozhe zakonno unyknyty vidpovidalnosti? [Why can a police officer who killed a 5-year-old boy legally avoid responsibility?]. DP «Chetverta vlada». Ekspert*. Retrieved from 4vlada.com/chomu-politsejskyj-yakyj-vbyv-5-richnogo-hlopchyka-mozhe-zakonno-unyknyty-vidpovidalnosti. [in Ukrainian].
7. *Sprava Kyryla Tljavova: jak rozsliduvaty vbyvstvo p'jatyrichnogho khlopchyka [The Case Of Cyril Tleuova: how the murder of a five-year-old boy was investigated]. (n.d.)*. Retrieved from https://lb.ua/society/2020/01/31/448610_sprava_kirila_tlyavova_yak.html [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.12.2020.